

I. ÚVOD DO PROBLEMATIKY HENDIKEPOVANÝCH PACIENTŮ (<i>K. Nováková</i>).....	7
1.0 MENTÁLNÍ POSTIŽENÍ – ZDRAVOTNÍ HENDIKEP (<i>L. Stárková</i>)	8
1.1 Kdo je mentálně postižený (retardovaný) člověk?	8
1.2 Jak společnost vnímá mentálně hendikepované jedince?	8
1.3 Obecné a specifické ve stomatologické péči o mentálně hendikepované jedince	9
1.4 Hendikepovaný pacient ve stomatologickém prostředí (<i>K. Nováková</i>).....	10
2.0 PŘÍČINY ZTÍŽENÉHO OŠETŘOVÁNÍ	12
2.1 Osobnost pacienta.....	12
2.2 Osobnost hendikepovaného pacienta.....	13
2.3 Rodinné prostředí	13
2.4 Stres pacientů ve stomatologické ordinaci a jeho příčiny.....	15
2.4.1 Reakce pacientů na stres ve stomatologické ordinaci (<i>L. Stárková</i>).....	16
2.4.2 Reakce na stres u dětí	17
2.4.3 Stres lékařů a zdravotnického personálu (<i>K. Nováková</i>)	17
2.4.4 Poruchy chování	18
2.4.5 Nespolupracující pacient	19
2.4.6 Klasifikace chování.....	19
2.4.7 Predikce chování	21
3.0 ONEMOCNĚNÍ V OROFACIÁLNÍ OBLASTI	24
3.1 Kazivost	24
3.2 Vrozené vývojové poruchy tvrdých zubních tkání.....	24
3.3 Parodontopatie	24
3.4 Myofunkční poruchy v orofaciální oblasti a jejich etiologie	25
3.5 Logopedická problematika.....	26
4.0 JEDNOTLIVÉ TYPY POSTIŽENÍ VE VZTAHU KE STOMATOLOGICKÉ PROBLEMATICE	27
4.1 Motorické postižení	27
4.2 Smyslové postižení	28
4.2.1 Zrakově postižený pacient.....	28
4.2.2 Sluchově postižený pacient	29
4.3 Psychické poruchy a stomatologická praxe (<i>L. Stárková</i>)	30
4.3.1 Mentální retardace – epidemiologie, příčiny, klinický obraz	30
4.3.2 Duševní nemoci provázející mentální retardaci (komorbidita)	32
4.3.3 Úzkostné poruchy: Specifické fobie – epidemiologie, klinický obraz.....	33
4.3.4 Psychické postižení a stomatologické ošetření (<i>K. Nováková</i>)	33
4.4 Chronické somatické postižení	34
4.4.1 Stomatologické ošetřování pacientů s organickými vadami	35
4.4.2 Diabetes mellitus a stomatologická péče	35
4.5 Kombinace předchozích onemocnění.....	36
4.5.1 Dětská mozková obrna (DMO).....	36
4.5.2 Morbus Down (M.D.) (<i>L. Stárková, K. Nováková</i>)	36
4.5.3 Ektodermální dysplazie (<i>K. Nováková</i>).....	38
4.5.4 Chondroektodermální dysplazie.....	38
4.6 Stárnoucí generace.....	38
4.7 Nedonošené dítě	39

II. PREVENCE (K. Nováková)	41
5.0 PREVENCE U HENDIKEPOVANÝCH PACIENTŮ	41
5.1 Úvod	41
5.2 Preventivní programy ve stomatologii.....	41
5.3 Preventivní programy pro hendikepované pacienty.....	42
5.4 Pravidelné preventivní prohlídky.....	43
5.5 Fluoridy v prevenci zubního kazu (<i>Z. Broukal, R. Ivančáková, E. Oganessian</i>).....	44
5.5.1 Historie.....	44
5.5.2 Vývoj tvrdých zubních tkání a fyziologie fluoridů.....	44
5.5.3 Mechanismus preventivního účinku fluoridu.....	45
5.5.4 Fluoridy v ústním prostředí.....	45
5.5.5 Potravné zdroje fluoridu.....	46
5.5.6 Fluoridové suplementy.....	48
5.5.7 Fluoridované prostředky ústní hygieny	49
5.5.8 Indikace jednotlivých forem fluoritové prevence u osob vyžadujících speciální péči	50
5.6 Provádění ústní hygieny u postižených osob (<i>A. Pilinová</i>).....	51
5.7 Výživa.....	54
5.8 Účinné předávání informací a motivace pacientů, jejich rodičů a pečovatелů	55
III. PŘÍPRAVA PACIENTA NA STOMATOLOGICKÉ OŠETŘENÍ (K. Nováková)	57
6.0 OPTIMÁLNÍ STOMATOLOGICKÁ PÉČE O HENDIKEPOVANÉHO PACIENTA	58
6.1 Nefarmakologické prostředky	58
6.2 Komunikace lékaře a pacienta (<i>L. Stárková</i>).....	59
6.2.1 Alternativní komunikace (<i>J. Valentová</i>).....	61
6.2.2 Komunikace mezi medikem a pacientem (<i>K. Nováková</i>).....	64
6.2.3 Problémy v komunikaci zdravotnických pracovníků s pacienty se zdravotním postižením	65
6.2.3.1 Komunikace z pohledu Národní rady zdravotně postižených České republiky	65
6.2.3.2 Chyby lékaře při ošetřování (<i>K. Nováková</i>).....	66
6.3 Psychologický přístup při stomatologickém ošetřování.....	66
6.3.1 První návštěva hendikepovaného pacienta ve stomatologické ordinaci.....	67
6.4 Psychoterapie (<i>L. Stárková</i>)	67
6.4.1 Psychoterapeutické postupy základní přehled.....	68
6.4.2 Speciální psychoterapeutické metody ve stomatologii (<i>K. Nováková</i>)	69
6.4.2.1 Metody preventivní	69
6.4.2.2 Metody usnadňující ošetření.....	70
6.4.2.3 Metody umožňující ošetření	71
7.0 FARMAKOLOGICKÉ PROSTŘEDKY	72
7.1 Bolest ve stomatologii.....	72
7.1.1 Strach z bolesti	72
7.1.2 Diagnostické obtíže při zjišťování příčin bolesti	75
7.2 Medikamentózní příprava na ošetření	75
7.2.1 Ambulantní psychiatrická příprava mentálně hendikepovaných (<i>L. Stárková</i>).....	75
7.2.2 Medikamentózní příprava při hospitalizaci	77
7.3 Ošetření v sedaci při vědomí, analgosedaci a celkové anestézii (<i>V. Ščigel, L. Hess</i>)	77

IV. TERAPIE (K. Nováková)	83
8.0 INTERCEPTIVNÍ STOMATOLOGIE	83
8.1 Postupy při preparaci	83
8.1.1 Použití ART techniky ošetření zubního kazu u osob vyžadujících specializovanou péči ve stomatologii (E. Lenčová)	83
8.1.2 Mikropreparace (K. Nováková).....	85
8.2 Protetické ošetření.....	85
8.3 Ortodontické ošetření	86
8.4 Chirurgické ošetření (P. Krejčí).....	86
8.5 Specifika ošetření hendikepovaných pacientů (K. Nováková)	87
8.5.1 Úpravy fyziognomie u dětí s Morbus Down	87
V. ORGANIZACE PÉČE O HANDICAPOVANÉ PACIENTY (K. Nováková)	89
9.0 MOŽNOSTI SPECIALIZOVANÉ PÉČE	89
9.1 Ošetření pacientů se speciálními potřebami v ambulantní stomatologické praxi (A. Pilinová).....	89
9.2 Ošetření v nástavbové péči na klinice (K. Nováková).....	92
9.2.1 Prohlídky pacienta v rámci nástavbové péče	92
9.2.2 Faktory ovlivňující způsob ošetření.....	93
9.3 Vzdělávání stomatologů pro ošetřování pacientů s kombinovanými vadami	93
9.3.1 Fyzioterapeutické prvky ve stomatologii (E. Matejičková, A. Pilinová, E. Lenčová).....	94
9.3.1.1 Příprava pacienta trpícího orofaciálními dysfunkcemi na stomatologické ošetření	95
9.3.1.2 Zvládnání bolesti z hlediska fyzioterapeuta	96
9.4 Soudně-lékařské aspekty ošetřování zdravotně postižených pacientů (A. Pilin)	99
LITERATURA	103
SEZNAM ZKRATEK	109
SEZNAM TABULEK	111
SEZNAM OBRÁZKŮ	113
PŘÍLOHY	115
Příloha 1. - Helsinská deklarace	115
Příloha 2. - Práva hospitalizovaných dětí	116
Příloha 3. - Informace o organizacích zdravotně postižených na internetu.....	117